

הורים, בנות ובני משפחה יקרים.

אנו נמצאים בסיומה של שנת לימודים פורייה ומלאה אתגרים, ועומדים בפתחה של חופשת הקיץ המזמנת לנו אתגרים גדולים לא פחות.

בשבת הקרובה, נקרא את פרשת חוקת, אשר פותחת במצוות פרה אדומה. ידועים דברי חז"ל אשר רש"י מביא בתחילת הפרשה: (פרק י"ט פסוק ב') "זאת חקת התורה, לפי שהטעם ואומות העולם מונין את ישראל לומר מה המלוכה הזאת ומה טעם יש בה? לפיכך כתב זה חקה, גזירה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחריה".

רש"י מסביר את הביטוי "זאת חוקת התורה", על פי ההבחנה המקובלת, בין המשפטים - שהם המצוות שאנו יודעים מקצת מטעמן והם מובנים לנו, לבין החוקים - שלא נתבאר טעמם. מצוות פרה אדומה היא דוגמה המסמלת את החוקים שלא נתבאר טעמם ואומות העולם מצערים את ישראל ומלגלים על כך כי אנו מקיימים מצוות אלו, לכן כתבה התורה "זאת חוקת התורה", כפתיחה למצוות פרה אדומה, להדגיש את הרעיון שאנו מקיימים את מצוות פרה אדומה שלא נתבאר טעמה כמו את יתר החוקים גם ללא ידיעת טעמם.

אומנם לכאורה דברי רש"י שהובאו לעיל נראים כסותרים את דבריו בהמשך הפרשה (פרק י"ט פסוק כ"ב) שם הוא כותב טעם למצוות פרה אדמה שהוא תיקון לעוון העגל, ומביא משל לבן שפחה שלכלך ארמונו של מלך, אמרו תבוא אמו ותקנח אחריו, כך תבוא הפרה שהיא האם ותכפר על עוון העגל. לפי דבריו, טעמה של מצוות פרה אדומה ידוע, שהוא, כאמור, תיקון לעוון העגל. אם כן צריך להבין את דברי רש"י, האם מצוות פרה אדומה היא בכלל החוקים שטעמם לא ידוע כמו שהוא כותב בתחילת הפרשה, או בכלל המשפטים שטעמם ידוע כמו שהוא כותב בהמשך הפרשה?

נראה שאין סתירה בדבריו, מצד אחד מצוות פרה אדומה, כאמור, היא בכלל החוקים שטעמם לא ידוע, אבל בעצם קיום מצוות פרה אדומה כגזירת מלך גם מבלי להבין את טעמה יש בה תיקון לעוון העגל. ידועים דברי ריה"ל בספר הכוזרי (מאמר א' סע' צ"ז) המסביר את חטא העגל, לא ככפירה ועבודה זרה, אלא בעצם המחשבה שאדם יכול להחליט בשכלו מהי הדרך לעבודת ה'. מקצת מעם ישראל היו זקוקים לדבר מוחשי לעבודת ה', לכן הם דימו שהם יכולים בעצמם ליצור עגל מבלי ציווי ה' ובאמצעותו לכוון לשמים. זה היה לדבריו של ריה"ל שורש הכפירה וזהו חטא העגל. כמובן לאור זאת ברור כי התיקון לחטא העגל הוא בהבנה שאדם לא יכול להמציא בשכלו מצוות כדי להתקרב לקב"ה, וגם לא תמיד יכול להבין את מצוות ה' בשכלו. על ידי קיום מצוות פרה אדומה אנו מראים שמצוות ה' הם גבוה מעל גבוה מעבר להשגת האדם. לכן שני הדברים נכונים, מצוות פרה אדומה היא גם בכלל החוקים שטעמם לא נתבאר, ויש בקיומה של מצווה זו גם תיקון לעוון העגל.

וכך כותב הרמב"ם בסוף הלכות מעילה: "ראוי לאדם להתבונן במשפטי התורה הקדושה ולידע סוף עניינם כפי כוחו, ודבר שלא ימצא לו טעם ולא ידע לו עילה אל יהי קל בעיניו ולא יהרוס לעלות אל ה' פן יפרוץ בו, ולא תהא מחשבתו בו כמחשבתו בשאר דברי החול. בוא וראה כמה החמירה תורה במעילה, ומה אם עצים ואבנים ועפר ואפר כיון שנקרא שם אדון העולם עליהם בדברים בלבד נתקדשו וכל הנוהג בהן מנהג חול מעל בה, ואפילו היה שוגג צריך כפרה, קל וחומר למצווה שחקק לנו הקב"ה, שלא יבעט האדם בהן מפני שלא ידע טעמן ולא יחפה דברים אשר לא כן על השם, ולא יחשוב בהן מחשבתו כדברי החול. הרי נאמר בתורה: "ושמרתם את כל חקותי ואת כל משפטי ועשיתם אותם" אמרו חכמים ליתן שמירה ועשייה לחוקים כמשפטים, והעשייה ידועה והיא שיעשה החוקים והשמירה שיזהר בהן ולא ידמה שהן פחותין מן המשפטים והמשפטים הן המצוות שטעמן גלוי וטובת עשייתן בעולם הזה..."

כמה חשובים דבריו אלו של הרמב"ם, המעוררים אותנו להבנת המחויבות שלנו לקיומן של כל המצוות, חוקים כמשפטים.

בנות יקרות, עם היציאה לחופשה, אני מאחל לכולכן, חופשה נעימה, למנוחת הנפש ולמנוחת הגוף. אני מקווה שתימצאו זמן גם למהנה וגם למועיל, ובעזרת ה' תשובו כולכן לספסל הלימודים לאחר החופשה, בריאות ומלאות מרץ ושמחה.

ולכם הורים יקרים, באגרת זו הבאנו מקצת מהפעילויות החינוכיות והחברתיות שהתקיימו באולפנא ממחצית השנה ועד סיום שנת הלימודים. תודה על שיתוף הפעולה לאורך השנה ובעזרת ה' בכוחות משותפים נמשיך לעשות ולהצליח.

בברכת קיץ בריא וחופשה מהנה

הרב עודד מייזליש

ראש האולפנא